

İSTANBUL'DA YAŞAM KÜLTÜRÜ SEMPOZYUMU

9-11 Kasım 2006, İstanbul

10 Kasım 2006 Cuma, 10.00

Beşinci Oturum: Sanat Etkinlikleri

Tiyatro

Genco Erkal

Özet

İstanbul yüzyıllar boyunca tiyatromuzun başkenti olmuştur. Başlangıçta, tiyatronun yazılı olmayan doğaçlama döneminde, geleneksel biçimler olan Karagöz, ortaoyunu, meddah, tuluat tiyatrosu İstanbul'da gelişmiş, doruğa varmış, gerileme döneminden sonra ise kaybolmaya yüz tutmuş, ardından yeni biçimlerle günümüze kadar süregelmiştir. Bunun yanı sıra, çok değil aşağı yukarı bir buçuk yüzyıllık bir geçmişi olan yazılı metne dayanan tiyatromuz da gene İstanbul'da gelişmiş, cumhuriyetin ilk döneminde devlet konservatuarı ve tiyatrosunun kuruluşuyla bir ara önderliği Ankara'ya kaptırır gibi olsa da, bir süre sonra gene ön plana çıkmış, günümüzde bölge tiyatrolarının oluşmasıyla birlikte tüm yurda yayılsa da, tiyatronun başkenti hep İstanbul olarak kabul edilmiştir.

İstanbul'un yaşam kültüründe tiyatro en etkin dönemini 1960'lı yıllarda yaşadı. Henüz en büyük rakip olan televizyon ortada yoktu. Kentin tek büyük merkezi vardı. Hemen bütün büyük sinemalar, tiyatrolar Beyoğlu'ndaydı. Bütün önemli gazetelerin tiyatro eleştirmenleri vardı. Kıyıda köşede irili ufaklı yeni tiyatrolar açılmakta, yeni topluluklar oluşmaktaydı. Tiyatronun gücünün en etkin biçimde topluma yansıdığı bu dönem ne yazık ki uzun sürmedi. Tiyatro bir daha hiçbir zaman 1960'lı yıllardaki kadar canlı ve üretken olamadı. İstanbul'un nüfusu sürekli olarak büyük bir hızla artarken tiyatro seyircisi nüfusa oranla sürekli azaldı. Özellikle genç seyircinin ilgi alanı tiyatrodan epeyce uzak artık. Öyle görünüyor ki, en azından şu an için tiyatro televizyona yenik düşmüş durumdadır. Beyaz camda her şey var. Oysa tiyatronun en büyük özelliği, araya herhangi bir teknolojik aygıt katmadan insandan insana dolaysız bir iletişim sağlamasıdır. Oyun tiyatrodaki her gece yeniden yaratılır. Seyirciyle birlikte oluşur. Tiyatrodaki birlikte soluk alıp verilir, insanlar birlikte güler, öfkelenir, duygulanır, düşünür, tartışır. Bir kentin kültür düzeyinin en önemli göstergelerinden biri o kentin tiyatro yaşamıdır.

İnsanların giderek yalnızlaştığı, küçük ekranlarla baş başa kaldığı bir teknolojik çağda yakın gelecekte tiyatroya daha çok gereksinim duyulacağı inancındayım. İnsana özgü o dolaysız iletişimin yerini hiçbir teknolojik aygıt dolduramayacaktır ve insanlar hep o tiyatrodaki sıcaklığı arayacaklardır. Belki de beklenen, tiyatronun iyice dibe vurup küllerinden yeniden doğmasıdır. İstanbul gibi bir şehir daha canlı bir tiyatro yaşamını var edebilir, etmelidir.